

A lengyelek és a háboru.

A Délmagyarország kiküldött munkatársától.

Bécs (—),

Magyarországon kívül talán a lengyel föld az, amely az európai országok közül a legtöbb vihart látta. De sohasem áztatta a lengyel földet annyi vér, mint a most dúló háboruban. Elképzelni is nehéz, mi lesz, illetve mi minden nem lesz a háboru lezajlása után e szerencsétlen darab földön. Mezőin egy ideig még fü sem fog nőni, városai és falvai felgyújtva, lakosai szétszórva Ausztria és Magyarország minden vidékén. Az ő sorsuk bizonyára a legsanyarubb, a szájalomra a legméltóbb, mert hazátlanság és nincsetlenség, éhség és mindenféle nyomorúság már hónapok óta az ő osztályrészük.

Magában Bécsben mintegy 200.000 lengyel menekült él. Most e lengyel menekültek életétől és sorsától eltekintve — mert erről külön cikkben óhajtok beszámolni — tisztán csak politikai szempontból akarom a lengyel-ség helyzetét ismertetni, úgy, amint azt egy előkelő lengyel, szintén menekült földbirtokostól, név szerint *Teodorowicz* Broniszlávtól, a lengbergi püspök öccsétől Bécsben hallottam. Megjegyzem még, hogy a püspök Lengbergben maradt és most orosz uralom alatt él.

A lengyelek túlvértes reményekkel szervezkedtek a háboru kezdetén. Ők Lengyelország felszabadításáért akartak harcolni, teljesen megfellekedve arról, hogy nem háboru közben intéződnék el, hanem a békekötés idején vagy után rendezhetők csak az ilyen életbevágó kérdések. Ebből sok félreértés támadt kezdetben, míg végre jobb belátásra jutottak s mint a kárpáti harcokban láttuk, épp a lengyel légionáriusok voltak azok, akik igazi, hősi elszántsággal küzdöttek és vitézségben a magyarokkal vetélkedtek.

Amde az orosz diplomácia sem aludt. Az oroszországi lengyeleket egyrészt érzelmi világukban közelítette meg, másrészt létkérdéseikben fogta meg őket. A lengyelek nemzeti hűségének azzal hízelt, hogy az orosz cár *tényleg megkoronáztatta magát a mostani háboru folyamán Lengyelország királyává.*

Ami pedig az egzisztenciális kérdéseket illeti, az oroszok ráijesztettek a lengyelekre azzal, hogy a lengyel ipar és kereskedelem Orosz-Lengyelországnak Németországba és Ausztria-Magyarországba való bekebelezése esetén a két, illetve három ország sokkal fejlettebb ipara és kereskedelme mellett teljesen jelentéktelenné válna, sőt egészen megsemmisülne az ezen országokkal való vámegységben. Ellenben ha a győzelem Oroszországhoz lesz, a három részre szaggatott Lengyelország egy széleskörű autonómiával felruházott egységgé lesz, ipara és kereskedelme pedig belátható időnkig vetélytárs nélkül marad Oroszországban, mert ami ipar Oroszországban van, az főleg lengyel ipar.

Ennek a kettős irányu orosz működésnek az eredménye, hogy Oroszországban is alakultak lengyel légiók — ellenünk, *Teodorowicz*, aki mindezeket elbeszélte nekem, szomorúan sóhajtott s így szólt:

— Ugy tudom, a magyarok mindig a turáni átokról beszélnek. Nohát mi ebben is testvérek vagyunk, mert most ime, lengyelek küzdenek lengyelek ellen s — önként, mint legionáriusok. Belső egyenetlenség tette

tönkre Lengyelországot s most megint a nemzeti egyetértés hiánya áll boldogulásunk útjában.

Mennyire hiteles a lengyelek ügyének ez az előadása, hivatkozom a *Berliner Tageblatt* december 30-iki számára, amely orosz újságokból szemelvényeket közöl. Ezekből kitétni, hogy az orosz дума lengyel képviselői, szám szerint huszonnyolcan, *Lengyel nemzeti komitét* alakítottak, amely az orosz hatalmi körök támogatásával kiterjesztette működési körét Galiciára és részben Bukovinára is. Az összes varsói lapok hozták ennek a komiténak a *Felhívását*, mely az összes lengyel-séghez, még *Pozen* lengyeleihez is szól és amelyben a komitét tagjai az orosz ígéretekre támaszkodva a fent kifejtettek szerint déliháború ábrándképét festenek lengyel véreik elé.

Striegl F. József.

Harcok Durazzóban.

Róma, január 5. A *Stefani-ügynökség* jelenti *Durazzóból* tegnap reggel nyolc órai kelettel: A lázadók tegnapi a muzulmán komitét által aláírt levélben *követelték a szerb és a francia követ kiadását*. Délben főlegkor *megkezdtek a támadást a város ellen*. *Essad* pasa közölte az olasz követséggel, hogy nagy veszély fenyegeti a várost és minden lehetséges segítséget kért. A követ értesítette a kikötőben horgonyzó hadihajókat és éjjel félháromkor a *Misurata* és *Sardegna* hadihajók a város védelmére néhány ágyulövést tettek, amivel elérték azt, hogy a lázadók tüzelése megszűnt. Az olasz kolónia, az olasz, francia és szerb követség személyzetével együtt az olasz hadihajók fedélzetére ment.

Az olaszok Albániában.

Róma, január 5. *Beltolo* volt olasz tengerészeti miniszter egy hírlapíró előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy Olaszországnak a jelenlegi viszonyok között nem szabadna mélyebben belenyulni az albán viszonyokba. Ha ezt megcselekedné, esetleg annak a veszélynek tenné ki magát, hogy elvonná az ország figyelmét az elsőrangú és fontos feladatokról. Meg kell tehát elégednünk azzal, hogy Valonában ismét rendes viszonyokat teremtetünk, azt fenn is kell tartanunk, de tovább nem mehetünk. A mi célunk csak az lehet, hogy megakadályozzuk, hogy egy más tengeri hatalom Albániában megtelepedhessék és flottája részére bázist teremtsen a mi brindisi bázisunk hátrányára.

Az albánok támadják a montenegrói határőrséget.

Durazzó, január 5. December 31-én nagyszámu katolikus albán lépte át a montenegrói határt és támadta meg a hadiállapot alkalmával nagyon megerősített montenegrói határőrséget. Az albánoknak kiváló fegyvereik vannak és különben is jól vannak felszerelve. Igen élénk ütközetre került a sor. A montenegróiak ugyan viasszaszorították az albánokat, de 19 halottjuk és 10 sebesültjük volt.

Idakozzunk az ingyentejre!

Alighanem további véres események készülnek az albán-montenegrói határon.

ANGOL-OROSZ JEGYZÉK PERZSIÁNAK.

Bécs, január 5. A kopenhágai *Tidende*-nek táviratozzák *Pétervárról*: A teheráni angol követ a perzsa kormányának határidőhöz kötött jegyzéket nyújtott át, melyben Oroszország és Anglia együttesen felszólítja a perzsa kormányt, hogy haladéktalanul rendelje vissza azokat a fegyveres perzsa törzseket, amelyek a török hadseregben az oroszok ellen harcolnak.

Az indus csapatokat is hozzák.

Kairóból táviratozza a *Giornale d'Italia* tudósítója: Az angol katonai hatóságok az Egyiptom felé utban levő indiai csapatokat a leggyorsabban *Franciaország* felé irányították. Ennek az az oka, hogy az angolok nem bíznak a mohamedán indusokban, akik nyíltan hirdetik, hogy nem harcolnak hitsorsosaik ellen.

Berlinből jelentik: *Amsterdamból* jelentik, hogy *Skóciában az ottani munkásság körében nem valami nagy a háboru iránt a lelkesedés*. A legutóbbi vasárnap Glasgowban a független munkáspárt skót bizottsága rendes évi gyűlést tartott *James Maxton* és *Keir Hardie* elnöklete alatt. A gyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, mely felszólítja a munkáspártiakat, hogy *a kormány sorozási akcióját ne támogassák*. Keir Hardie csak deklaktívek jelenlétében és az újságírók kizárásával beszélhetett és ezért beszédéből semmi sem jelent meg a lapokban.

Kicszerélik a harc képtelen foglyokat.

Róma, január 5. A *Giornale d'Italia* jelenti: Ausztria-Magyarországtól, Németországtól és Törökországtól, valamint Angliától, Oroszországtól, Montenegrótól és Szerbiától kedvező válasz érkezett a szentszékhöz a pápának a harc képtelen foglyok kicszerelésére vonatkozó kezdeményezésére. Ma délelőtt Franciaország is közölte Belgium képviselője útján felhivatalosan a hozzájárulását. Így már csak a hivatalos közlés van hátra. Franciaország, hír szerint *Amette* bíborost, vagy Belgium szentszéki követét, vagy pedig *Barrere* nagykövetet fogja ennek megtételére felkérni. Franciaország hivatalos válaszát ma este váriák.

AZ ANGOL SORHAJÓ PUSZTULÁSA.

London, január 5. A *Formidable* elsüllyedéséről egy megmenetett matróz a következő részleteket közli:

— Legnagyobb részt már nyugovóra térünk, amikor a *robbanás* történt. Mielőtt a kapitány észrevette, hogy komoly dologról van szó, parancsot adott, hogy bocsássák le a csónakokat. Ez azonban csak a jobboldalon sikerült, mert *a hajó jobbra dőlt*. Amikor a megmentettek elhagyták a hajót, látták, hogy *még sokan a fedélzeten maradtak*. Ezeknek legnagyobb része pipázott vagy cigarettázott. A kapitány kutyájával a parancsnoki hidon állott és cigarettázott. Utolsó szavai ezek voltak:

Emberek, viselkedjétek vitézül. Minden rendben van. Mutassátok meg, hogy brítek vagytok.

Az elbeszélő matróz teljesen kábult volt, amikor kimentették a vízből.